

Exkurzia

Budapešť ako hlavné mesto Uhorska

(výučba v teréne - preverovanie poznatkov – príprava na maturitu)

Pozvánky/pútače (infografiky):

Exkurzia
V BUDAPEŠTI
opakovanie na maturitu v praxi

BUDAPEŠŤ, MAĎARSKO

4.4.-8.4. 2022

EXKURZIA JE URČENÁ PRE SEMINARISTOV Z DEJEPISU

140€ VRÁTANE UBYTOVANIA, DOPRAVY A VSTUPOV

VIAC INFORMÁCIÍ NA WWW.FEDU.UNIBA.SK

Godžaková, Palaštová, Smyková

BUDAPEŠŤ AKO HLAVNÉ MESTO UHORSKA
Exkurzia

Prečo? Budapešť, ako ju poznáme dnes, vznikla až 17. novembra 1873, keď sa oficiálne zjednotili dovtedy samostatné kráľovské mestá Budín a Pešť. Budín bol hlavným sídlom uhorských panovníkov v stredoveku. Toto mesto je významne prepojené s najdlhšou érou našich dejín.

25-30 dňov
4 dni
140 eur

Exkurzia je vytvorená pre seminaristov z predmetu Dejepis

Odchod priamym vlakom z Bratislavy do Budapešti o 7:57-10:20

72h Plus
BUDAPEST CARD
The official city pass

Vypracovali: Godžaková Diana

Palaštová Zuzana

Smyková Silvia

1. Základné informácie

KTO?

- Počet žiakov: skupina seminaristov z dejepisu (25-26 žiakov) - maturanti + náhradníci tretiaci
- Počet učiteľov: 3 + zdravotník

KEDY?

- Po písomnej maturite 4.4-8.4.2022, pondelok ráno – piatok večer

KDE?

- *Leichtenstein Apartments*
Adresa: Wesselenyi Utca 18., 1072 Budapešť, Maďarsko
Kontakt: [+36 70 932 8360](tel:+36709328360)
Cena: 1190,- (9,9€ osoba/noc), 8 apartmánov

AKO?

- Vlak *EC 271 Metropolitan smer Budapest-Nyugati pu.*
Odchod: Bratislava hl. stanica **7:57**
Príchod: Budapest-Nyugati pu. **10:20**
Cena:
 - Vlak *EC 270 Metropolitan smer Brno hl.n.*
Odchod: Budapest-Nyugati pu. **17:40**
Príchod: Bratislava Hl. stanica **20:03**
Cena:
 - Budapest card – do dovŕšenia 17 rokov 32,99€, od 18 rokov 42,99€ (Utorok-Štvrtok)
 - Električenka – každý 6x jednorázový lístok – 350 HUF (1€)

CENA?

- Hotel – 46,- na osobu
- Vlak - ???
- Električenka – 6,- na osobu (kúpiť vopred 5ks na osobu)
- Vstupy a prehliadky 24,- na osobu
- Budapest card 32,99 (junior) /42,99 (po 18 roku života) (kúpiť vopred)
- Spolu **110/120€**
- Vyzbierame po 140€ (130€ pre tých, čo ešte nedovŕšili 18 rokov) a prípadný rozdiel po skončení exkurzie vrátíme
- Je potrebné mať 54,000 HUF (150€) v hotovosti! (na lanovku)

2. Prípravná fáza

Prípravná fáza je kľúčovou fázou pre celú realizáciu exkurzie a jej následnú úspešnosť a prínos. Okrem prípravy učiteľa na exkurziu, vymedzenie miesta, dopravy, ubytovania a harmonogramu, musí učiteľ rovnako pripraviť aj žiakov, ktorí sa danej exkurzie majú zúčastniť.

V prvej fáze prípravy si učiteľ, ktorý má exkurziu na starosti, musí vytýčiť jasné miesto exkurzie, cieľ a obsah. My sme si vybrali mesto Budapešť, keďže Budín a Pešť boli najdôležitejšie mestá počas dlhého obdobia, kedy sme my, Slováci, patrili do Uhorska. Túto exkurziu sme vytvárali pre seminaristov z dejepisu, primárne maturantov a ako náhradníkov sme zvolili tretiakov na gymnáziu, pre ktorých je taktiež podmienkou navštevovať seminár dejepisu. Ako cieľ sme si určili opakovanie učiva na maturitu. Okrem toho by sme aj chceli naučiť žiakov byť vnímavými, aktívnymi a zodpovednými, keďže každý z nich sa bude musieť chytiť nejakej úlohy. Potom, čo sme si zvolili miesto a cieľ sme si navolili vhodný dátum. Museli sme prihliadať aj na vhodnosť počasia a zaťaženia maturantov v škole. Preto sme vybrali dátum 4.4.2022, kedy by už mali byť príjemné počasie a žiaci by mali za sebou písomné maturity.

Druhou fázou prípravy bolo preskúmanie lokality, nájdenie spôsobu na prepravu a ubytovanie. Po dôslednejšom naštudovaní sme si vybrali, že cestu do Budapešti a späť uskutočníme vlakom, keďže je to najpohodlnejšie a najrýchlejšie. Potom sme išli hľadať ubytovanie pre 30 osôb na 4 noci. Snažili sme sa nájsť ubytovanie, ktoré by bolo cenovo prijateľné a zároveň lukratívne, čo sa týkalo umiestnenia ubytovacieho zariadenia. Našli sme ubytovacie zariadenie priamo v centre mesta, ktoré ponúka cenu 10 eur za noc na jednu osobu.¹ Ďalším kľúčovým bodom bolo vybrať všetky pamiatky, múzeá a miesta, ktoré by sme chceli navštíviť, pozrieť si časy vstupov, ceny a naplánovať harmonogram celej exkurzie. Tu bolo samozrejme dôležité nechať aj nejaký priestor pre aktivity/pamiatky/múzeá, ktoré by si študenti zvolili sami v prípravných stretnutiach. Taktiež bolo potrebné pre študentov naplánovať nejaké aktivity navyše, ktoré by rozšírili ich záujem a celkovú činnosť na exkurzii a umocnili zážitok. Okrem toho bolo dôležité vybrať spôsob dopravy, ktorú využijeme pri preprave z miesta na miesto v Budapešti. My sme zvolili ponuku mesta, a to 72h Budapest

¹ Liechtenstein Apartments: <http://www.booking.com/Share-CTrIYk>

card², ktorá nám umožní cestovať bez lístkov a taktiež ponúka rôzne vstupy zadarmo a aj sprievodné prehliadky. Potom, čo táto Budapest card uplynie, by sme využili 6 jednorazových lístkov na električku. Nakoniec sme vypočítali cenu exkurzie, ktorá nám vyšla približne na 109 eur pre žiakov, ktorí nedovršili 18 a 119 pre žiakov, ktorí dovŕšili 18 rokov plus vlaková preprava, vrátane dopravy, ubytovania a vstupov. Stravu si bude riešiť každý individuálne, ale mysleli sme na to pri celkovom harmonograme a realizačnej fáze.

Ďalej je potrebné myslieť na všetky vstupy, ktoré treba objednať vopred. Našej exkurzie sa týkajú tieto: objednať prehliadku Parlamentu na utorok poobedie, objednať vstup na prehliadku Domu teroru na ten istý deň, objednať prehliadku na program vo štvrtok doobeda a kúpiť vopred online lístky na prehliadku múzea vo štvrtok poobede. Taktiež je potrebné vopred kúpiť lístky na električku a Budapest card.

Potom, čo by sme mali pripravenú celú logistiku exkurzie, by sme zvolali 3 prípravné stretnutia so žiakmi.

1. STRETNUTIE by bolo informačné. Oboznámili by sme žiakov s exkurziou a odpovedali na otázky KDE? KEDY? AKO? KOLKO? Okrem toho by sme si rozdelili úlohy, a to nasledovne: 1 žiak by bol fotograf, 2 nástenkári, 1 pokladník, 1 „pravá ruka“, ktorý by sprostredkoval ďalšie nové informácie žiakom priamo od učiteľa. Nakoniec by sme im položili otázku: Čo by ste chceli vidieť vy? a vyzvali ich na prípravu si prípadných miest a pamiatok na ďalšie stretnutie.
2. STRETNUTIE by bolo zamerané na konkrétne oboznámenie s celým harmonogramom a predovšetkým oboznámenie s miestami, ktoré sa chystáme navštíviť a hodnotením exkurzie a načrtnúť im návrh cestovateľského denníka³. Ako prvé by sme zozbierali informácie od žiakov a ich navrhnutých miestach a pamiatkach. Následne by si každý žiak či dvojica žiakov vybrali jedno miesto/pamiatku/ múzeum..., o ktorom by si pripravili krátky referát, ktorý by odprezentovali na danom konkrétnom mieste, pričom žiaci, ktorí dostali úlohu na prvom stretnutí, už nemusia. Takýmito spôsobmi by sme ich chceli zapojiť do prípravy exkurzie a aj namotivovať na podanie čo najlepšieho výkonu, aby si z ich prezentovania každý niečo odniesol. Nakoniec by sme im rozdali

² <https://www.budapestinfo.hu/webshop>

³ žiaci si počas a po exkurzii budú vytvárať svoj vlastný cestovateľský denník, kde si budú zapisovať udalosti a miesta, ktoré ich najviac zaujali a ktorý bude podkladom pre hodnotenie exkurzie

informované súhlasy, ktoré obsahujú aj písomný súhlas o zverejnení fotiek z exkurzie na stránku školy a prípadne nástenku.

3. STRETNUTIE by bolo tesne pred dňom odchodu, kedy by sme zistili situáciu a istý počet žiakov, prípadne by sme povolali náhradníkov. Podali by sme si presné informácie o tom, kedy odchádzame a kde a o koľkej sa stretneme. Čo sa týka našej exkurzie, tak by sme sa stretli 4.4.2022 o 7:30 na hlavnej stanici v Bratislave. Dali by sme si typy, čo si zabaliť a čo nie a približne koľko peňazí navyše by si mali zobrať. Okrem toho by sme si s nimi prešli opäť školský poriadok, kde by sme im zvýraznili náš jasný postoj k požívaniu legálnych drog ako alkoholu či tabaku.

Okrem toho nezabudnúť poslať brožúrku a program žiakom, aby ho mali pri sebe v mobile, ak by sa niečo stalo alebo by sa stratili.

Rozdelenie referátov:

Pondelok- Bazilika sv. Štefana, Reťazový most, Citadela

Utorok- Budova parlamentu; L.Košút ako osobnosť; Revolúcia 48/49; Pôsobenie Ľ. Štúra na parlamente v Pešti; Rakúsko-Uhorské vyrovnanie; Pamätník holokaustu - Topánky na Dunaji; Pamätník milénia (Námestie hrdinov); Založenie Uhorska, Arpád a 7 kmeňov; Štefan I., Ladislav I., Koloman, Ondrej II., Belo IV., Karol I. Róbert, Ľudovít I., Ján Huňady, Matej Korvín, Štefan Bočkaj, Gabriel Betlen, Imrich Tököli, František II. Rákoci

Streda- Ostrov sv. Margity; Lanovka; Budínský hrad; Matyášov kostol- korunovácie uhorských kráľov;

Štvrtok- Memento Park- spomenúť osobnosti, ktoré sú tam vyobrazené (Lenin, Marx a Engels, Stalin)

Aktivity navyše:

1. Aktivita v Pondelok: **Citadela**- odtiaľ je nádherný výhľad na mesto. Žiaci dostanú slepú mapu mesta a na vrchu budú musieť zaznačiť všetky naplánované miesta exkurzie, ktoré uvidia.

Cieľom tejto aktivity je žiakov navadiť a namotivovať na budúce dni, efektívne využiť čas a výhľad, ktorý nám bude poskytnutý. Vyznačenú mapu si potom môžu založiť do svojho cestovateľského denníka.

Pomôcky: slepé mapy, fixky alebo farbičky

2. Aktivita v Stredú: **Múzeá na hrade**- na hrade je viacero múzeí, no každý sa nedostane do všetkých, ktoré ho zaujímajú. Preto bude na žiakoch rozdeliť sa do skupín, podľa ktorých pôjdu do vybraného múzea. Za úlohu dostanú zapamätať alebo zapísať si čo najviac informácií. Počas alebo po večeri bude úlohou každej skupinky predstaviť múzeum, ktoré navštívili, ostatným spolužiakom a opísať im, čo sa im tam najviac páčilo.

Cieľom tejto aktivity je rozšíriť obzory a vedomosti spolužiakov na základe zodpovednej prípravy. Svoje zápisky o vybranom múzeu si môžu založiť do cestovateľského denníka.

Pomôcky: perá a papiere

3. Aktivita vo Štvrtok: **Memento Park**- V tomto parku sa nachádza 42 sôch a pamätníkov zo sovietskej éry. Úlohou študentov bude nájsť sochy podľa opisu a zaznačiť si ich alebo odfotiť.

Úlohy:

- Nájdite sochu, ktorá pozostáva len z topánok a zistite prečo.
- Nájdite sochu predstaviteľov Marxizmu.
- Nájdite sochu, ktorá vám pripomína športovca.
- Nájdite sochu, ktorá nezobrazuje osobu.
- Nájdite všetky sochy, ktoré zobrazujú Lenina
- Nájdite sochu, ktorá vás najviac oslovila a opíšte prečo.
- Koľko vyobrazených žien ste v parku našli?

Cieľom tejto aktivity je zábavne preskúmať celý park a všetky sochy a dozvedieť sa čo najviac informácií. Pri večeri bude vyhodnotenie- 2 žiaci s najlepšie splnenými úlohami získajú čokoládu.

Pomôcky: mobil s fotoaparátom, papiere a perá, čokoláda

3. Realizačná fáza

Rámcový program

PONDELOK

- Príjazd
- **Andrášyho bulvár + historické centrum** (Andrássy út) je najznámejší a najkrajší z budapeštianskych bulvárův. Bulvár je lemovaný novorenesančnými budovami z 19. storočia. Spolu s Budínskym hradom je súčasťou Svetového dedičstva UNESCO. Pre žiakov je to skvelý začiatok spoznávania Budapešti a začiatok exkurzie, ktorý ich vtiahne do celej atmosféry mesta. S výstavbou sa začalo v roku 1872, pričom ulica bola slávnostne odovzdaná do užívania 20. augusta 1876. Počas skúmania môžu žiaci natrafiť na Poštové múzeum, Štátnu operu a Národné divadlo či Pamätný dom Ferenc Liszta.
- **Svätoštefanská bazilika**- Táto pamiatka sa nachádza v centre neďaleko námestia a je jednou z najvýznamnejších duchovných stavieb v Maďarsku. Bazilika je zasvätená patrónovi Maďarska, sv. Štefanovi. Okrem nádhernej monumentálnej stavby si žiaci môžu prezrieť bohaté fresky dominujúce na strope stavby. Sv. Štefan bol prvý uhorský kráľ a aj vďaka tejto bazilike si študenti môžu zopakovať všetko, čo o ňom vedia a ešte odhaliť ďalšie nové informácie.
- **Reťazový most** - *Széchenyi Lánchíd* alebo reťazový most je prvý most cez rieku Dunaj v Budapešti. Spája dve historické mestá Budín a Pešť. Hoci v preklade názov znamená "reťazový", v skutočnosti je to visutý most. Bol postavený v rokoch 1839-1849, slávnostne bol otvorený 20. 11. 1849. Pomenovaný je po slávnom maďarskom politikovi menom *Štefan Sečéni*. Danú pamiatku sme zvolili nie len pre účely historické, ale taktiež veríme, že bude mať pre žiakov aj obohacujúcu estetickú funkciu. Pri tejto pamiatke nám dvojica žiakov pripomenie kto bol Štefan Sečéni a taktiež sa krátko dozvieme o procese vzniku tohto mostu a jeho funkcii v minulosti.
- **Citadela, park filozofov, cave church** - Pevnosť Citadely postavil Julius Jacob von Haynau, na pokyn habsburského cisára *Františka Jozefa I.*, v rokoch 1851-1854. Týči sa vysoko nad mestom, na vrchu biskupa Gellérta. Citadela už vo chvíli svojho vzniku nezodpovedala moderným vojenským požiadavkám, slúžila skôr na odstrašenie

Maďarov po potlačenom povstaní v rokoch 1848-49. Pri tejto pamiatke by mala dvojica študentov krátky výstup najmä o *revolučných rokoch 1848-1849* a aký vplyv mali na výstavbu tejto pamiatky. Následne budú mať študenti možnosť prejsť sa po parku filozofov, kde pre nich budú prichystané rôzne obohacujúce aktivity. Jaskyňa na vrchu Gellért je súčasťou siete komplexu jaskýň, ktoré sa nachádzajú na vrchu Gellért. Jaskyňa sa tiež nazýva „*jaskyňa svätého Ivana*“, pričom jej názov vychádza z mena istého pustovníka, ktorý tam kedysi žil a predpokladá sa, že na liečenie chorých používal prírodnú termálnu vodu z bahňitého jazera vedľa jaskyne.

UTOROK

- **Prehliadka centrum** – Túto prehliadku sme zvolili ako jeden z benefitov Budapest Card. Ponúkne žiakom ucelený a stráviteľný prehľad histórie mesta a môže slúžiť ako odrazový mostík pre samostatné objavovanie vo voľnom čase. Takisto dopomôže k základnej orientácii v centre a okolí hotela.
- **Budova parlamentu** – Krásna neogotická budova parlamentu je nie len pastvou pre oči ale ukrýva aj významné korunovačné klenoty vrátane svätoštefanskej koruny. Pri výstavbe tejto budovy pomáhala množstvo Slovenských rúk a vo svojej výške 96 metrov schováva takmer 700 miestností. Výstavba začala v roku 1885 a parlament tu zasadá od roku 1904. Budova samotná je symbolom maďarskej nezávislosti, vznikla len krátko po vzniku Budapešti. Posvätená bola v roku 1896 – na 1000 výročie vzniku Maďarského kráľovstva.
- **Námestie L. Košúta** – Námestie a pamätník L. Košúta je skvelým miestom na pripomenutie si revolúcie v 1848, Rakúsko-Uhorské vyrovnanie aj politickú snahu L. Štúra na parlamente v Pešti. Košut bol maďarský politik, po revolúcii aj predseda vlády, ktorý sa z veľkej miery zaslúžil o väčšiu samostatnosť Uhorska. Na Slovensku je jeho osobnosť veľmi kontroverzná – sám bol zástancom násilného pomaďarčovania, treba však podotknúť, že veľa jeho revolučných a politických názorov bolo totožných so Štúrovým (obaja boli liberáli)
- **Pamätník holokaustu – topánky** – 60 párov topánok na brehu Dunaja symbolizuje osud stoviek židov, ktorí počas druhej svetovej vojny boli zastrelení na brehu Dunaja. Nacistickí vojaci ich najskôr donútili, aby si vyzuli topánky, ktoré neskôr predali alebo inak využili. Židov zastrelili a ich telá odniesol Dunaj.
- **Dom teroru** – Múzeum zamerané na fašistické a komunistické režimy 20 storočia ponúka jedinečný zážitok. V jednotlivých miestnostiach exhibícií vplývajú na afektívnu stránku, snažia sa navodiť pocity a prostredníctvom nich donútiť návštevníkov sa zamyslieť nad realitou týchto režimov. Budova zároveň funguje ako pamätník obetí týchto režimov.
- **Námestie hrdinov** – Najvýznamnejšie námestie Budapešti. V centre námestia je *pamätník milénia*. V strede, na 36 metrovom stĺpe je zobrazený Archanjel Gabriel, ktorý podľa legendy dal Uhorskú korunu svätému Štefanovi. Pod stĺpom je jazdecká socha Arpáda, ktorý s náčelníkmi siedmich kmeňov prichádza na územie Panónie. Okolo tohto výjavu je kolonáda významných uhorských štátnikov či panovníkov a výjavy z ich života. (Menovite Štefan I., Ladislav I., Koloman, Ondrej II., Belo IV.,

Karol I. Róbert, Ľudovít I., Ján Huňady, Matej Korvín, Štefan Bočkaj, Gabriel Betlen, Imrich Tököli, František II. Rákoci, Ľudovít Košut). Stavbu monumentu začali pri oslavách milénia Uhorska – 1896.

- **Széchenyiho kúpele** – Najstaršie kúpele v Pešti a jedny z najväčších v Európe. Budapešť je známa pre množstvo svojich termálnych prameňov. Výstavba začala v roku 1880, otvorené boli v 1909. Majú krásnu, neogotickú budovu.

STREDA

- **Margitin ostrov** - Margitin ostrov je dunajský ostrov, ktorý sa nachádza uprostred Budapešti. V dnešnej dobe slúži predovšetkým na rekreáciu, keďže je tam mnoho parkov, termálne kúpele a štadión. Prvá zmienka pochádza z 12. storočia. V 13. storočí sa tu založil dominikánsky kláštor, v ktorom mala žiť dcéra Bela IV., podľa ktorej bol tento ostrov neskôr pomenovaný. Okrem dominikánskeho kláštora tu bol postavený aj františkánsky kláštor. Oba však boli poznačené osmanskou nadvládou, a preto sa nám dnes zachovali len ruiny. Študenti si na tomto ostrove môžu oddýchnuť, zažiť mnoho zaujímavých zážitkov, ale aj dozvedieť sa a predstaviť si viac o osmanskej nadvláde, ktorá sužovala Uhorsko mnoho rokov.
- **Hradný areál – Lanovka**- Keď 2. marca 1870 začala prevádzku unikátny lanová dráha na parný pohon jazdici na Budinský hrad v Budapešti, bola to veľká sláva. Lanovka, maďarsky zvaná Budavári Sikla, jazdila až do druhej svetovej vojny, kedy ju pri nálete zničila letecká bomba. Jej prevádzka sa podarilo obnoviť až v roku 1986. Lanovka už nemá parný pohon, ale elektrický a začlenila do systému budapeštianskej mestskej hromadnej dopravy. Od roku 1987 je zapísaná v zozname svetového dedičstva UNESCO.
- **Budinský hrad**- Je postavený na južnom svahu hradného vrchu, neďaleko starého hradného areálu, ktorý je známy stredovekými a barokovými budovami z 19. storočia. Prepojenie je realizované pomocou lanovky. Miesto bolo prvýkrát osídlené kráľom Belom IV. a jeho rodinou. Prvá časť Budinského hradu bola postavená princom Štefanom v 14. storočí. Odvtedy sa hrad neustále menil a prestavoval. Najprv ho značne pretvoril Žigmund Luxemburský v prvej polovici 15. storočia. Žiaci tu tak môžu pozorovať premeny stavby v priebehu storočí. Hrad bol markantne poznačený vplyvom Osmanov. O jeho rekonštrukciu sa postarala až osvietená panovníčka Mária Terézia, odtiaľ má hrad súčasný vzhľad. Žiaci si môžu vďaka prehliadke skvele predstaviť život najvýznamnejších uhorských panovníkov.
- **historický film**- Historický film nám ponúka cestovať späť v čase za 3D filmovým dobrodružstvom v Budapešti. Premieta sa v gotickej kaplnke svätého Michala z 13. storočia a sľubuje nám zažiť živú aj simulovanú históriu. Je to 14-minútový 3D zážitok, ktorý poskytne žiakom živý a realistický pohľad na to, aké bolo Maďarsko v priebehu vekov.
- **Rybárska bašta**- Bašta bola postavená a stojí na hradných hradbách a je pomenovaná podľa miesta, na ktorom ju postavili, a to na mieste rybárskeho trhu. Bola postavená v rokoch 1895 – 1902 a rekonštruovaná po druhej svetovej vojne. Okrem úžasného výhľadu na mesto si tu študenti môžu všimnúť prvky neogotiky zo začiatku 20. storočia.

Neskôr môžu porovnávať všetky umelecké slohy, ktoré počas dňa videli a vymedziť si základné charakteristiky každého jedného. Neďaleko sa nachádza aj jazdecká socha zakladateľa Uhorského kráľovstva - sv. Štefana.

- **Historické múzeum a galéria-** V súčasnosti sa v komplexe Budinského hradu nachádzajú viaceré múzeá. Jedným z nich je Historické múzeum Budapešti, ktoré zaznamenáva históriu mesta od jeho počiatkov až do obdobia komunizmu, ktorá sa, samozrejme, týkala aj nás. Historický prierez mesta je skvelou príležitosťou na opakovanie učiva dejín, ktoré už boli pokryté v predošlých školských rokoch. Okrem toho si študenti môžu všimnúť detaily a porovnávať Budapešť a život v nej so životom u nás na Slovensku a konkrétne v Bratislave, ktorá ju na pár rokov zastupovala v úradoch. Druhým múzeom je Maďarská národná galéria so zbierkou veľkolepých maďarských obrazov a sôch. Študenti tu môžu získať a upevniť estetický zážitok, ktorý dokáže umocniť a poriadne zakoreniť celú exkurziu v pamäti všetkých zúčastnených.
- **Matyášov kostol-** Tento kostol je rímskokatolícky kostol, ktorý sa nachádza blízko Budinského hradu. Okrem zvyčajných bohoslužieb sa tu konali aj dve posledné korunovácie uhorských kráľov. Na korunovácie upozorňujú nástenné maľby v hlavnej časti kostola. Študenti si tak môžu priblížiť korunovačný proces a porovnať ho s tým, ktorý sa niekoľko rokov vykonával u nás v Bratislave v Dóme sv. Martina.
- **múzeum vojenskej histórie-** Inštitút a múzeum vojenskej histórie sú plné vojenských memoriáli, nabitých zbraňami a oživením bojových scén vzrušujúcim pre všetkých študentov, predovšetkým chlapčenskej časti. Múzeum obsahuje zbierky súvisiace s vojenskou históriou Maďarska od stredoveku po svetové vojny a ďalej tiež zobrazuje pôsobivé série zbraní, uniforiem, brnení, vlajok a mincí. Okrem príbehu o vojnových dejinách Maďarska sú pri vchode na krásnom nádvorí aj niektoré delá spolu s niekoľkými delovými guľami v stene (z obdobia revolúcií 1848-49) a vonkajšou sochou a pamätným parkom.
- **múzeum hudobnej histórie-** Múzeum dejín hudby (Inštitút pre hudobnú vedu), ako už jeho názov napovedá, rozpráva príbeh hudby v Maďarsku od 18. storočia do súčasnosti v niekoľkých výstavných miestnostiach prostredníctvom recitálov, notových záznamov a originálnych partitúr. Múzeum je umiestnené na nádhernom nádvorí v blízkosti Rybárskej bašty a Matyášovho kostola. Všetky výstavy majú tiež multimediálne prostredie, a preto si návštevníci môžu vypočuť nahrávky exponovaných nástrojov, vďaka čomu je toto miesto skvelým zážitkom pre každého, kto má čo i len mierny záujem o hudbu. Vrcholom tohto múzea sú gramofónové platne, ktoré používajú maďarskí skladatelia Bela Bartok a Zoltan Kodaly na zachytenie autentickej ľudovej hudby mnohých národov žijúcich spolu v Karpatskej kotline a vzájomne si tak ovplyvňujú hudobné dedičstvo (maďarské, szeklerovské, sedmohradské, rumunské, slovenské atď.)

ŠTVRTOK

- **Židovská štvrť** - Tento deň sme sa rozhodli venovať problematike židovského obyvateľstva a priblíženiu ich života v Budapešti žiakom. Štvrtok by sme preto začali

prechádzkou po “židovskej štvrti” kde by si žiaci okrem iného mali možnosť prezrieť aj tradičnú architektúru a kultúru tejto národnostnej skupiny v minulosti. Bolo by im umožnené tak nahliadnuť aj do ich každodenného, bežného života a veríme, že by sa im daná problematika uložila v hlave o čosi viac, ak by mali možnosť prejsť sa po chodníkoch a cestách po ktorých kedysi kráčalo tak veľké množstvo (najmä) židov.

- **Synagóga na ulici Dohány** - Synagóga na ulici Dohány je historická budova v Erzsébetváros, 7. obvode v Maďarsku. Je to najväčšia synagóga v Európe s 3 000 ľuďmi a je centrom neologického judaizmu. Synagóga bola postavená v rokoch 1854 až 1859 v maurskom obrozenom štýle s výzdobou založenou predovšetkým na islamských modeloch zo severnej Afriky a stredovekého Španielska. Komplex synagógy na ulici Dohány pozostáva z Veľkej synagógy, Chrámu hrdinov, cintorína, Pamätníka a Židovského múzea, ktoré boli postavené na mieste, kde stál rodný dom *Theodora Herzla*. Samotná ulica Dohány, listová ulica v centre mesta, nesie silné konotácie holokaustu, pretože tvorila hranicu budapeštianskeho geta.
- **Holokaust memorial center** - Pamätné centrum holokaustu je zrekonštruovaná synagóga z 20. rokov 20. storočia, ktorá slúži ako pamätník a múzeum pre a okolo maďarských Židov, ktorí boli zavraždení v holokauste. Aj keď sa múzeum zameriava prevažne na Židov, spomína tiež diskrimináciu a zabíjanie Rómov, homosexuálov a osôb so zdravotným postihnutím.
- **Memento park** - Memento Park je vlastne skanzen venovaný monumentálnym sochám a vyrezávaným doskám z komunistického obdobia Maďarska. Sú tu sochy Lenina, Marxa a Engelsa, ako aj niekoľkých maďarských komunistických vodcov.

PIATOK

- **Električka 2** – Krásna okružná jazda popri Dunaji nám bude slúžiť ako akési pomyselné uzavretie exkurzie – žiaci budú mať čas posledný raz vidieť všetky kľúčové pamiatky, reflektovať na zážitky a pozbierať svoje dojmy pred spoločnou vedenou reflexiou na obede
- Obed v Matula bistro
- Odchod

V prípade zlého počasia, dobrovoľné:

- **Maďarské národné múzeum** - *Maďarské národné múzeum* sa nachádza v pôvabnej neoklasicistickej budove. K budove podobnej chrámu vedie široké schodisko; monumentálne portikum je podporené desiatimi korintskými stĺpmi. Tympanón je

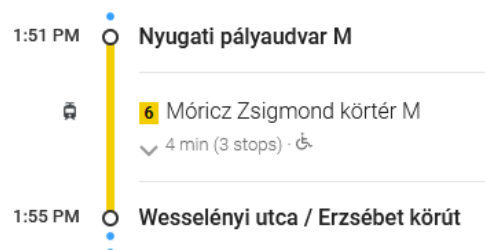
vyzdobený sochami zobrazujúcimi Panóniu v strede, alegorickou zosobnením bývalej provincie Rímskej ríše. Vnútri vedie veľké schodisko do centrálnej rotundy podľa vzoru Panteónu v Ríme. Múzeum má obrovskú zbierku historických pamiatok, ktorá je dobre usporiadaná, vystavená a liečená (znaky v maďarskom a anglickom jazyku). Daná pamiatka žiakom pripomenie nie len dejiny Maďarska a Uhorska, ale zavedie ich aj do dávnej a hlbkej histórie do čias staroveku.

- **Budapest Eye** - *Budapest eye* je atrakcia, ktorá poskytuje úžasný výhľad na mesto a jej farebné osvetlenie pozostávajúce z viac ako 10 000 vytvára krásnu kulisu nočnej metropoly Maďarska. Túto atrakciu sme zvolili skôr pre jej zážitkový a relaxačný charakter, aby mali študenti možnosť si Budapešť prehliadnuť z výšky a vidieť ju tak v úplne inom svetle.
- **Károlyi Garden** - Ako už vyplýva aj z názvu, posledným majiteľom tohto komplexu predtým, ako padol na rúk vlády bola rodina Karólyi, ktorej meno sa v názve tejto pamiatky zachovalo dodnes. Ide o komplex krásnych záhrad, ktoré sú obohatené rôznymi sochami a fontánami. Na mieste tejto pamiatky sa kedysi dokonca nachádzal cintorín, čiže prechádzka po danej lokalite naraz nadobúda úplne iný pocit.

Pondelok 4.4.

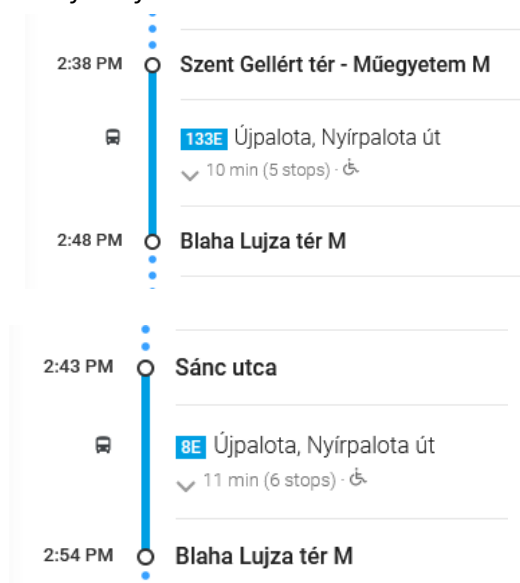
Presun:

- Zraz Bratislava Hlavná stanica – 7:30 – zráťanie žiakov, zopakovanie základných inštrukcií, presun na vlak
- VLAK 7:57 - 10:20
- Presun na hotel:
 - Električka 4/6 (cesta 8 minút), každé 3 min.
 - Adresa: **Liechtenstein Apartments**, Wesselényi utca 18, Kertész u. 4, 1072
- Check in (oficiálne od 15:00- kontaktovať hotel či sa dá zmeniť alebo aspoň nechať si tam batožinu)
- Rozchod – čas na prezretie si *Andrássyho bulváru*, historického centra, obed

Poobedný program:

- Zraz 14:00 pred *Bazilikou sv. Štefana* (Szent Istvan ter 1, Budapest 1051 – V historickom centre, dostupné pešo)
 - VÝSTUP ŽIAKA
 - Prehliadka baziliky (cca 1 hod.), vstupné 1€ - dobrovoľné
 - 16:00 presun k *reťazovému mostu* – cca 15 minút
 - VÝSTUP ŽIAKA
 - Prechádzka popri Dunaji na *Citadelu* – cca 35 minút
 - VÝSTUP ŽIAKA (cca 17:00)
 - Prehliadka areálu, sochy slobody, parku (cca 1 hod.)
 - **AKTIVITA č1**
 - Vzhľadom na čas, náladu a vôľu žiakov možnosť vidieť *záhradu filozofov* alebo *cave church*
- VERZIA CAVE CHURCH:
(otvorený do 7:30, vstup 1000 HuF – 2,77€, prípadne iba pozrieť)
- Presun na hotel pešo cez *most slobody* – cca 35 minút
 - ALEBO bus 133E (cesta 21 minút), každých 9 min.
- VERZIA ZÁHRADA FILOZOFOV:
- Presun na hotel pešo cez *Elizabetin most* – cca 35 minút
 - ALEBO bus 110, 112, 83, 108E (cesta 21 minút), každých 5 min.
 - Voľný program (večera, prechádzka, spánok...)

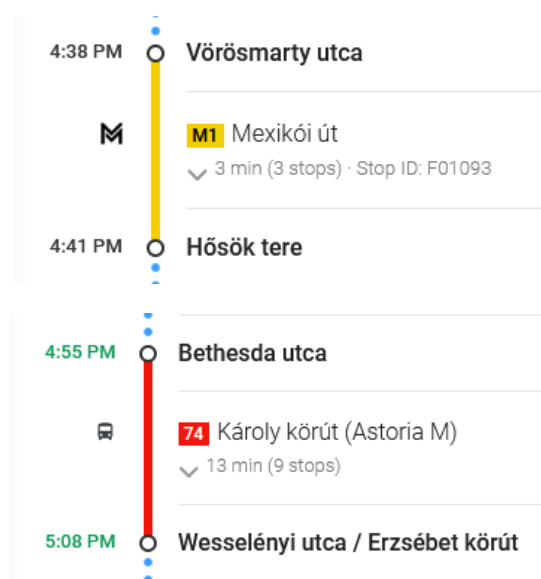
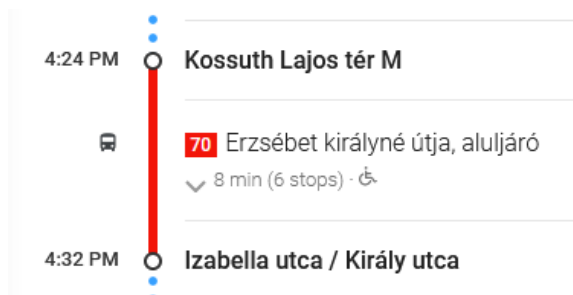
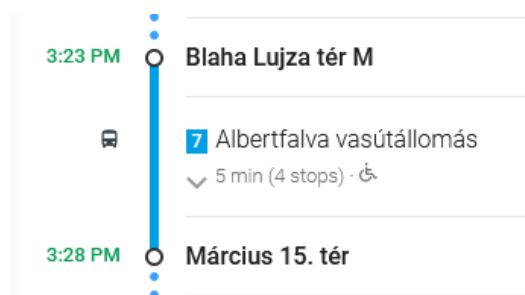
Utorok 5.4.

Doobedný program

- Raňajky samostatne, zraz 9:15 pred hotelom
- Spoločný presun na tour – spoj 5, 7, 8E, 133E (cca 20 min), každé 2 min.
- *Tour Pešte* – historické centrum a kľúčové pamiatky 10:00-12:00, zadarmo s budapest card
 - Začiatok: Molnar's Kurtoskalacs: 31 Vaci street
 - Koniec: Pri parlamente
- Hodina čas na obed

Poobedný program

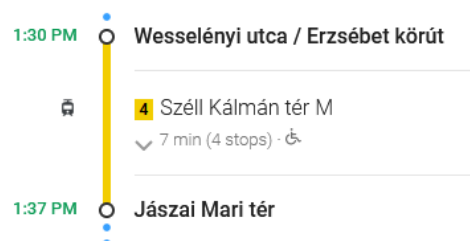
- 13:00 zraz pred budovou parlamentu
- VÝSTUP ŽIAKA
- Prehliadka *Parlamentu* (cca 1 hod.)
 - **Objednať vopred** na [tourist.office\(at\)parlament.hu](mailto:tourist.office(at)parlament.hu)
 - Predbežná cena - Študentský vstup 1900F (5,27€), celý 3500F (9,71€)
- *Námestie L. Košuta, socha* - VÝSTUP
- Presun k *pamätníku holokaustu (topánky na brehu Dunaja)* – cca 4 min.
 - VÝSTUP
- Cca o 15:00 presun ku *Domu teroru*
 - Linka 70, 78, cca 20 min. každé 3 min.
 - CENA: Zľavnená študentská skupinová cena 1000F (2,77€) + 3000F za 1 dospelú osobu (ale učítelia zdarma)
 - **Objednať vopred na** +36 (1) 374-2684
 - Prehliadka cca 1 hod.
- 17:45-18:30 samostatná večera
- 18:30 – presun k *námestiu hrdinov*
 - Metro M1, cca 10 min., každé 3 min.
- VÝSTUP – námestie hrdinov
 - Prechádzka mestským parkom, *Széchenyiho kúpele*
- Návrat na hotel, voľný program
 - Linka 74, cca 25 minút, každých 7 min

Streda 6.4.

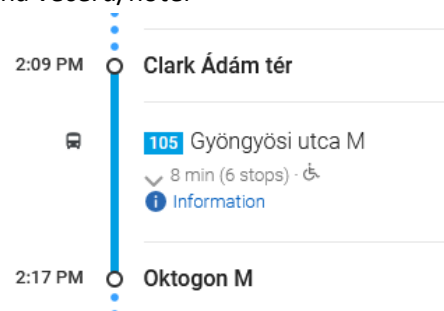
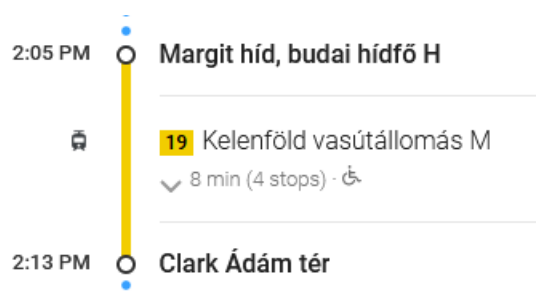
Doobedný program:

- Raňajky samostatne, zraz 9:00 pred hotelom
- Spoločný presun na *Ostrov sv. Margity*
 - Električka 4, 6, cca 25 min., každých 6 min.
 - VÝSTUP ŽIAKA
- Na ostrove samostatný program, možnosť vypožičať bicykel alebo vozidlo, prejsť sa, navštíviť vežu a pozrieť si výhľad (600 HuF – 1,7€), navštíviť záhrady, ruiny františkánskeho či dominikánskeho kláštora, spievajúcu fontánu, promenádu maďarských umelcov, zjesť obed, dať si piknik....
- Zraz o 12:30 pri spievajúcej fontáne

Poobedný program

- Spoločný presun ku *lanovke*
 - linka 19, 41, cca 30 min., každých 8 min.
 - VÝSTUP ŽIAKA (medzitým 1 učiteľ kúpi lístky na lanovku pre všetkých)
 - 1200 HUF (3,33€) jednosmerný, 1800 HUF (5€) obojsmerný – IBA VO FORINTOCH
- VÝSTUP ŽIAKA
- Tour Budínskeho hradu zdarma s budapest card
 - Začiatok 14:00 na Námestí svätej trojice
 - Za 2 hodiny trvania navštívime rybársku baštu, Matyášov kostol, vnútrajšok hradu aj historické námestia
 - Koniec 16.00 na nádvorí
- Návšteva *kaplnky Sv. Michala* – pod Rybárskou baštou – Premietanie 3D historického filmu o 1000 ročnej histórii Maďarov – zadarmo s budapest card
- Rozdelenie – Každý zo žiakov si môže vybrať ktoré múzeum zo 4 dostupných v areáli hradu chce navštíviť (galéria, historické múzeum, múzeum vojenskej histórie, múzeum hudobnej histórie)
 - Vo svojom voľnom čase do zavretia múzea (18:00) majú za úlohu zapamätať si čo najviac zaujímavých informácií
 - Nadväzuje aktivita na hotely
- Zraz 18:30 na hlavnom nádvorí – žiaci sa môžu rozhodnúť, či chcú ešte stráviť čas v areáli hradu alebo sa už vrátiť naspäť do historického centra – na večeru/hotel
 - Spoj 105, cca 25 min., každých 10 min.
- Na základe dohody (medzi 20:00-21:00) sa stretne v hoteli na izbe.
 - **AKTIVITA ČZ**

Štvrtok 7.4.

Doobedný program

- Samostatné raňajky, 9:00 zraz pred hotelom
- Spoločný presun do Židovskej štvrti
 - Pešo dostupné, cca 10 min.
- Tour židovskej štvrti, synagógy na ulici Dohány, rôznych pamätníkov, židovského cintorínu a.i.
 - **Objednať vopred** na (cena 70 eur za tour)
<https://www.greatsynagogue.hu/jewishquartertours.php#groupdohany> (tour 2 v modrej časti)
 - Trvanie cca 2 a pol hodiny
- Do 13:00 rozchod na obed

Poobedný program

- 13:00 zraz pred Dohány synagógou, spoločný presun do *Holocaust memorial center*
 - Metro M3, cca 20 min., každé 3 min.
- Vstup do múzea cca 13:30
 - Lístky **kúpiť online vopred** na
<http://hdke.hu/en/about-us/visitors/visitors-tickets>
 - Cena: 100 HUF (0,23€) na žiaka v skupine + 700 HUF (1,94 €) celý lístok (s 50% zľavou na Budapest card)
 - Prehliadka múzea samostatne
- Zraz 15:30 pred múzeom, spoločný presun do *Memento parku*
 - Cesta s prestupom, cca. 50 min.
 - Metrom M4 -> Autobus 101E
- Vstup do parku zdarma s budapest card
- VÝSTUP ŽIAKA
- Samostatná prehliadka parku
- **Aktivita č. 3**
- 18:00 zraz pri vchode do parku, spoločný presun na hotel
 - Cesta s prestupom, cca 50 min.
 - Autobus 101E -> Metro M4
- 20:00 zraz na izbe v hoteli – vyhodnotenie scavenger huntu, najúspešnejší získajú sladkú odmenu :)
 - Samostatný program – večera, prechádzka, balenie...

Piatok 8.4.

- Checkout do 10:00, zraz pred hotelom
- Spoločný presun na električku číslo 2
 - Linkou 4, 6, cca 10 min.
- Spiatočná jazda električkou 2 popri Dunaji, vyhládka na hlavné pamiatky exkurzie, vnútorná reflexia
- Presun do reštaurácie *Matula bistro*
 - Dostupné pešo, cca 10 min.
- Spoločný obed – vedená reflexia
 - Aké pamiatky sme videli? Čo vo vás najviac utkveto? Ako sa asi v Budapešti žilo pred 100/300/700 rokmi? Čo vám exkurzia dala?
- Spoločný presun na stanicu
 - Pešo dostupné, cca 10 min.
 - Možnosť uschovania batožiny
- Rozchod, samostatný program
- Zraz 17:15 pred stanicou
- Spoločný odchod vlaku 17:40
- Príchod na hlavnú stanicu v Bratislave 20:03
- Rozchod

4. Reflexívna fáza

Reflexívna fáza je považovaná za ďalší kľúčový bod celej exkurzie či poznávacieho výletu a taktiež predstavuje aj akýsi čas na zhodnotenie jej/jeho (ne)úspechu. Je to spoločné otočenie sa za prežitými udalosťami a ich následným zhodnotením spoločne žiakmi i učiteľmi. Reflexívna fáza nám dáva priestor na vyslovenie poznámok, ktoré sa nám počas exkurzie vynorili v hlave, na vyjadrenie svojich pocitov, na pýtanie sa otázok ale hlavne na vytvorenie akejkoľvek pomyselnej bodky, ktorá nám pomôže dané nadobudnuté skúsenosti a vedomosti ešte viac upevniť v našich myšliach.

Samotnú exkurziu sme už na začiatku rozdelili na niekoľko fáz, pričom každá z nich mala a plnila svoju osobitnú funkciu. V každej z nich boli stanovené pevné body, s ktorými sa nesmeli počas procesu realizácie už nijako hýbať a meniť ich. Exkurzie sa zúčastnili žiaci, učitelia a zdravotník, pričom každý z nich mal svoju funkciu pevne danú predom, takže sa vedeli dopredu pripraviť a tým zabezpečiť bezproblémový priebeh exkurzie nie len pre seba, ale aj pre ostatných.

V prípravnej fáze na začiatku exkurzie sme si jednotlivé kroky rozdelili do menších častí, aby sa nám s nimi ľahšie pracovalo. Bolo zvolené vhodné ubytovanie, zabezpečenie dopravy, kúpa lístkov na MHD, taktiež bola prediskutovaná otázka stravovania sa a nesmeli sme zabudnúť ani na aktívne zapojenie žiakov do harmonogramu exkurzie pretože veríme, že práve tým, že mali žiaci možnosť priložiť ruku k dielu a navrhnúť čo by mali záujem vidieť bola exkurzia úspešnejšia. Asi najdôležitejšie však bolo jej pevné vytýčenie cieľov, o ktorých splnenie sme sa spoločne po celú dobu usilovali.

Asi najdôležitejším z cieľov, ktoré sme si stanovili bolo *zopakovanie učiva na maturitné skúšky*. Zastávame názor, že je pre žiakov veľmi dôležité vedieť si nadobudnuté poznatky podložiť aj *audio-vizuálnymi procesmi*, čo sa nám v tejto exkurzii podarilo. Mali sme možnosť mnoho z informácií, ktoré sme rokmi nadobudli či už v školských laviciach alebo inou formou upevniť práve ich okúsením ich vizuálnej podoby. My, ako učitelia tak veríme, že žiaci aj vďaka tejto exkurzii podajú na ústnych maturitných skúškach výborný výkon a ak si vytiahnu tému, týkajúcu sa Uhorska a jeho dejín, tak sa im v hlave vynorí aspoň jedna spomienka, aspoň jedna informácia, ktorú budú s úsmevom na perách môcť použiť. Ako ďalší cieľ sme si stanovili vziať žiakov do *procesu učenia sa v teréne*. Študenti boli rozdelení do menších skupín a každá z nich mala za úlohu pripraviť si výstup pre vopred dohodnutú pamiatku, ktorú sme navštívili. Aj takýmto spôsobom sa žiaci aktívne podieľali na vyučovaní nie len seba, ale aj svojich spolužiakov. Cieľom tohto kroku bola aj skutočnosť, že

žiaci skôr vnímajú a počúvajú svojich kolegov a priateľov, ako učiteľov. Každú pamiatku to zároveň robilo zaujímavou a rôznorodou, keďže pri každej z nich mala výstup iná skupinka a každá daný výstup realizovala inou formou. Veľmi

dôležitým cieľom bola aj správna *organizácia času*. Snažili sme sa o zachovanie prijateľného časového harmonogramu a to tak, aby sme dobu strávenú v Budapešti využili čo najviac, čo sa návštevy pamiatok týka ale zároveň aby žiaci nezačali byť znudení a unavení. Striedali sme preto fázy pamiatok, fázy aktivít a výstupov, fázy „*organizovaného voľného času žiakov*“ a fázy oddychu. Pojem organizovaný čas žiakov znamená to, že sme študentom dali možnosť rozhodnúť sa čo chcú vidieť a kam chcú ísť, avšak zaviedli sme ich do oblastí, ktoré boli pre ich učenie sa a nadobúdanie informácií podporujúce. Samozrejme mali čas aj na kúpu suvenírov či kávu a zákusok, ale namiesto toho, aby sme ich zaviedli napríklad do nákupného centra a dali im hodinovú pauzu na obed, sme im dali rozchod v srdci mesta Budapešť, kde sa všade okolo nachádza množstvo kultúrnych, historických či iných pamiatok a nepriamo sme tak apelovali na ich zmysly.

Návrat domov

Po návrate domov by sme si dali „*po-exkurzičné stretnutie*“. Ešte pred samotným stretnutím by sme žiaka, ktorý mal na starosti fotografovanie požiadali o odovzdanie týchto fotografií. Zároveň by sme žiakom pripomenuli požiadavku o dokončenie cestovateľského denníka, ktorý si počas celej exkurzie písali.

1. Stretnutie by sme začali organizačnými záležitosťami a to: vrátenie peňazí (ak by sa nejaké zvýšili), odovzdávaním cestovateľských denníkov, prípadným riešením porušenia školského poriadku (ak by k nejakému takémuto porušeniu došlo) zhodnotením výstupov, ktoré si žiaci pripravili a pod.
2. Následne by sme poverili niekoľkých žiakov vytvorením nástenky o našej exkurzii, pričom na tejto nástenke by sa nachádzali fotky, krátke komentáre žiakov, ich myšlienky, postoje a názory, kľúčové body exkurzie a taktiež by nesmeli chýbať krátke opisy pamiatok, ktoré sme navštívili. Celá nástenka by bola spravená zábavnou, živou formou a bola by dostupná celej škole.
3. Následne by sme si vytvorili priestor na krátku reflexiu žiakov, kde by mali možnosť ústne povedať svoje pocity ohľadom spoločne stráveným dní - čo sa im páčilo, čo už menej, čo by zmenili, či majú nejaké návrhy na zlepšenie a pod.

4. Posledným bodom nášho stretnutia by bola *prezentácia a krátke video*, kde by boli zahrnuté fotky z exkurzie, pričom by pre žiakov bolo pripravené malé občerstvenie vo forme čajov, džúsov, chrumiek či iných pochutín. Video i prezentácia by boli obohatené o hudobnú vložku a taktiež by predstavovali akúsi pomyselnú bodku za exkurziu a taktiež by sa mohli využívať aj ako prezentácia školy pri rôznych udalostiach (napr. deň otvorených dverí). Následne by sme naše stretnutie ukončili a rozišli sa.

5. Význam historickej exkurzie vo výučbe

O dôležitosti fyzických zážitkov a reálnych skúseností aj v školskom prostredí sa dnes už vie a hovorí veľa. My sme si však položili otázku či je *historická exkurzia* (alebo exkurzia akéhokoľvek predmetu, v našom prípade však historická) naozajstným prínosom pre žiakov a ako ju vnímajú.

Každý z nás má určite vo svojom okolí dva druhy študentov. Jeden z nich je taký, ktorý na žiadnej exkurzii či poznávacom výlete počas svojho štúdia nebol a druhý zastáva skupinu, ktorá sa takýchto druhov aktivít zúčastnila. Po krátkom rozhovore s nimi by ste okamžite zistili, čo žiaci preferujú a odkiaľ si zapamätali viac informácií. Vo všeobecnosti zastávame názor, že vyučovanie ako také, v klasickom slova zmysle sedenia v lavici a učenie sa v triede je veľmi dôležité pre nadobudnutie základných informácií žiakmi. Taktiež práca s učebnicou či prezentovanie má svoje odôvodnenie, pre ktoré sa do dnešného dňa používa avšak ak chceme dosiahnuť zotrvanie a následnú aplikáciu týchto poznatkov aj o niekoľko rokov, je veľmi dôležité počas školského roka so žiakmi absolvovať *exkurziu, edukačný výlet* či *poznávaciu exkurziu*.

Prečo? Žiaci si informácie viac upevnia po ich vizuálnom preskúmaní, ak ich zapojíte do plánovania exkurzie, prebudí sa v nich aj duch zodpovednosti a ak im určite rôzne druhy aktivít na spracovanie, budú sa učiť spolupráci, selektovaniu informácií a samostatnému mysleniu bez pomoci učiteľa a navyše si s nimi ako učiteľ pravdepodobne aj zlepšíte a prehĺbíte vzťah. Ak sú žiaci reálne zapojení do exkurzie aj pre vás ako učiteľa je to určitý druh úľavy a navyše aj nadobudnú poznatky zábavnejšou formou a s oveľa väčším elánom, ako by sa ich učili na hodine. Navyše určite všetci dobre poznáme príslovie „*lepšie raz vidieť ako 100x počuť*“

Plánovanie takejto exkurzie však nie je jednoduchý proces, prináša so sebou aj množstvo komplikácií a zodpovednosti. Napríklad pedagóg musí už na začiatku školského roka v pláne práce školy uviesť sumár exkurzií, ktoré plánuje uskutočniť v aktuálnom školskom roku. Zároveň nie vždy je konanie exkurzií však možné automaticky presúvať do času mimo vyučovania. Tieto snahy častokrát odmietajú pedagógovia i žiaci/študenti, keďže majú svoje ďalšie povinnosti. Pri organizovaní exkurzií je dôležitá aj koordinácia pedagógov jednotlivých vyučovacích predmetov, aby nedochádzalo ku kumulácii exkurzií na jeden termín, resp. krátko za sebou, čo kladie zvýšené nároky na financie a organizáciu exkurzie (napríklad zastupovanie). Pri

organizovaní exkurzií detí a mládeže do 18 rokov je potrebný tiež súhlas rodičov.⁴

Napriek hore spomenutým ale aj mnoho ďalším skutočnostiam je prínos exkurzií pre študentov ale aj učiteľov veľmi dôležitý až priam nenahraditeľný. Príprava a realizácia exkurzie si vyžaduje veľmi veľa času, ale je opakovateľne použiteľná a jej prínos ďaleko presiahne náročnosť prvotnej prípravy. Nie je nad to napríklad *hrad* či *ulicu*, o ktorej sa v učebniciach dejepisu toľko píše vidieť na vlastne oči, prejsť sa po nej a uvedomovať si fakt, že je neoddeliteľnou súčasťou našich dejín a že sa po jej dlažbách prechádzalo množstvo ľudí, ktorí však existovali v realite a nie len na stránkach učebníc. Podobne by sme mohli prirovnávať aj rôzne *dómy* či iné pamiatky, napríklad aj tábor *Osvienčim*, ktorý by mal byť povinnou návštevou všetkých žiakov stredných škôl. Reálne až na tomto mieste dokážu niektorí ľudia pochopiť činy a skutky, ktoré sa diali na ľudoch v minulom storočí a ktorých tragédiu si pripomíname a poukazujeme na ňu dodnes.

Jednoznačne

preto zastávame názor *pozitívneho prínosu exkurzií* na vyučovanie žiakov základných a stredných škôl. Myslíme si, že reálne skúsenosti nedokáže nahradiť žiadna z učebníc a slová, ktoré žiaci počujú z úst učiteľa majú úplne inú váhu v triede a úplne inú váhu niekde na ulici, medzi vysokými budovami zdobiacimi pozostatky stredovekého mesta.

⁴ https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/131395/2_MuseologicaBrunensia_2-2013-2_6.pdf